

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yehoshu'a

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

יח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9618

אונד איהרם קעניגע פֿרפֿאהרן , עכּוּן וּזָאָפֿ
פֿרפֿוּהר ער אויך , מיט דביר אונד איהרם
קעניגע . (מ) יהושע שלוג אלזאָ דאָז
גאַנצע לאַנד , דאָז גבירגע , דיאָ
זידליכע געגנר , דאָז פֿלאַכע לאַנד ,
אונד דיאָ וואַסרפֿעללע , זאַמט איהרן
קעניגן , פֿרשאַנטע ניכטס , וואַס נור
אַדעס האַטע וואורדע פֿרטיילגט , וויאָ
דער עוויגע , הער גאַט ישראלס כפֿאָהלן ;
(מא) אַללעס שלוג יהושע , פֿאַן קדש
ברנע , ביז עזה , דיאָ גאַנצע לאַנד-
שאַפֿט גשן , ביז גבעון . (מכ) אַללע
דיזע קעניגע אונד איהרע לענדרייען ער-
אַברטע יהושע אויף איון מאַל , (איון
קורצר צייט) דען דער עוויגע ישראלס
גאַט , שטריט פֿיר ישראל . (נ)
(מג) איצט קעהרטע יהושע אונד גאַנץ
ישראל צוריק , אינ'ס לאַגר נאָך גלגל .
יא (א) אלס יבין , דער קעניג פֿאַן
חציר רים הערטע , שיקטע ער צו
יובב

עֲשֵׂה לְדַבָּרָה וּלְמַלְכָּה וּכְאִשֶּׁר
עֲשֵׂה לְלִבְנָה וּלְמַלְכָּה :
(מ) וַיִּכֶּה יְהוֹשֻׁעַ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ
הָהָר וְהַגִּבְעָה וְהַשְּׁפֵלָה וְהָאֲשֵׁרוֹת
וְאֵת כָּל-מַלְכֵיהֶם לֹא הִשְׁאִיר
שָׂרִיד וְאֵת כָּל-הַנְּשֻׁמָּה הַחֲרִים
כְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :
(מא) וַיִּכֶּם יְהוֹשֻׁעַ מִקְדָּשׁ בְּרִנְעַ
וְעַד-עֵזָה וְאֵת כָּל-אָרֶץ גִּשְׁן
וְעַד-גְּבֻעוֹן : (מב) וְאֵת כָּל-
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת-אֲרָצֵם
לְכַד יְהוֹשֻׁעַ פַּעַם אַחַת כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָלַחֵם לְיִשְׂרָאֵל :
(מג) וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל
עִמּוֹ אֶל-הַמַּחֲנֶה הַגְּלִגְלָה :
יא (א) וַיְהִי כִשְׁמַע יָבִין מֶלֶךְ-חֲצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל-יּוֹבָב מֶלֶךְ-

באור

רשי מדון

ונקראות על שמה . (מ) את כל הארץ ,
יושב הארץ , וכן הכר יושב הכר . והאשרות ,
ע"מ חכרות , ובסמוך אשדות הפסג , (דברי ג'
י"ו) כמו חכרות . ושם המקרה ממנו
ואשד הנפלים . (במדבר כ"א ט"ז) וענינו
כ"ש רש"י ל"מקו' שני הגבעו' שפכו' בו . וכן ת"י ומשפך , כל"א (איון וואסרפֿעללע) . ואמד
כי הכה יהושע את היושבים על האשדות . (מא) מקדש ברנע , מזד דרומית א"י הוא ממזרח
למערב (ומוכה כאן ממזרח למערב) ולא הספיק לכבוש את כל האיזר , וכשאר מעזה עד הים ,
הוא שאמר למטה , זאת הארץ הכשאר מעזה וגו' (רש"י) . ואת כל ארץ גשן עד גבעון , מדרום
אל צפון . ארץ גשן , ארץ זה של מנרי , ומלאכו עיר גשן בנקלת יהוד' (ט"ו כ"א) ניתכן כי נקראת
הארץ סניבה על שמה . (מב) פעם אחת , לא האריכו ימי מלחמה , ובזמן מועט לכד כולם .

מ כ ל ל י ז פ י
(מ) והאשרות , כמו אשרות הפסגה , כחרנומו משפך מירמחא , והוא מדרון
התר או הפסגה , ונקרא אכן לפי שהמים היוורדים על ההר או הפסגה , נשפכים
לשטה דרך המדרון , ודומה לו כלשון ארמית שמהרגם שפך דסדאדם , דישור :
יא (ב) מצפון

מ (מ) והוא מדרון
התר או הפסגה , ונקרא אכן לפי שהמים היוורדים על ההר או הפסגה , נשפכים
לשטה דרך המדרון , ודומה לו כלשון ארמית שמהרגם שפך דסדאדם , דישור :
יא (ב) מצפון

מ (מ) והוא מדרון
התר או הפסגה , ונקרא אכן לפי שהמים היוורדים על ההר או הפסגה , נשפכים
לשטה דרך המדרון , ודומה לו כלשון ארמית שמהרגם שפך דסדאדם , דישור :
יא (ב) מצפון

ראש כל הממלכות האלה :
 (יא) ויבן אותה כל הנפש אשר
 בה לפי חרב החרם לא נותר
 כל נשמה ואת חצור שרף
 באש : (יב) ואת כל ערי
 המלכים האלה ואת כל
 מלכיהם לבר יהושע ויבם לפי
 חרב החרים אותם כאשר צוה
 משה עבד יהוה : (יג) רק כל
 הערים העמדות על הים לא
 שרפם ישראל וולתי את חצור
 לבדה שרף יהושע : (יד) וכל
 שלל הערים האלה והבהמה
 בזו להם בני ישראל רק את כל
 האדם הכו לפי חרב עד
 השמדם אותם לא השאירו
 כל נשמה : (טו) כאשר צוה
 יהוה את משה עבדו בן צוה

פארמאלם דיא פארנעמסטע אללער
 דיור רייכע , (יא) אללע דרין בפני
 ליכע פערסאנן , ריבן זיא גענצליך אויף
 מיט דעם שווערדע , קיינע זעלע ענט
 קאם , אונד חצור זעלבסט ווארד אין
 בראנד גשטעקט . (יב) אויך אללע
 איכריגע שטעטע דיור קעניגע , זאמט
 דען קעניגן , עראברטע יהושע , ערשלוג
 זיא מיט דעם שווערדע , אונד ראטעטע
 אללעס אויס , וויא משה , דער דינער
 דעם עוויגן בפאהלן האטע . (יג) יעדאך
 פדבראנטע ישראל פאן דיזען שטעטן
 קיינע , זען זיא זיך אין איהרן מירען
 ערהאלטן האטן , ננד חצור אלליין לים
 יהושע פברענן . (יד) אללע בייטע
 דיור שטעטע , אונד דאז פיה פלינדרטן
 דיא קינדר ישראל פיר זיך , דיא מענש
 אבר ערשלוגן זיא מיט דעם שווערדע ,
 ביז זיא אללע פרטילגט האטען . ניכט
 איינע איינציגע זעלע קאם דאפאן .
 (טו) וויא דער עוויגע זיינס דיהנר משה
 בפאהלן האטע , זא גבאט משה יהושע ,
 אונד זא בפאלגטע עם אויך יהושע , לים
 ניכטס צוריק פאן אללם דעם , וואס דער
 עוויגע משה

משה את יהושע וכן עשה יהושע לא יהסיר דבר מכל

רש"י
 מלח : (יג) העומדות על הים . שלא כהרסה
 חומתם כמו יריחו שכלה חומתה וכן העי שכלהר בה
 ושימה תל יבולס שממה : וולתי חנור לבדה .
 במסורת שרפה משה לוח ומסר לו כן בנראשית רבה
 בוישלה
 אין הכוונ' שלא שרף שום עיר כ"א חנור , כי מצאנו ששר' גם יריחו ועי , לא מוסב על הכתו' הקוד'
 ואת כל ערי המלכו' לבד , ומהן לא שרף עיר , אס רק כשאר' על תלה , ולא כשר' כנר בכניסת'
 זולתי חנור שרף . אע"פ שלא כהרסה בכניסתה ועמד' על תלה ובנ"ר ר"א אמר במסורת שרפה
 כו' , (יד) השמידם , אס הפועל , ומשפטו השמידם , והכנוי מור' על הפועל , והס ישרא'
 מ כ ל ל י ו פ י (יז) ההר

כך המקום שעושים מלח סאלינא) : (יד) השמדם , בחירק כמו העבר : (טו) הר
 ישראל

כשהגבאמן (טו) יהושע נאם אלוף
 דים גאנצע לאנד אין בויץ, דאז געביר,
 גע, דאז גאנצע זידלאנד, דאז גאנצע
 לאנד גשן, דיא גרינדע, דיא עכנע,
 אונד דאז געבירגע ישראל, מיט זיינען
 גרינדן, (יז) פאם קאהלן געבירגע
 אן, דאז זיך ביו שער הינויף ציהט, ביו
 בעלגד און דער עכנע דעס לבנון, אים
 פוסע דעס בערגס הרמון, איברוואנד
 דיא קעניגע דיוער לענד, אונד בראכ,
 טע זיא אום (יח) מיט דיון קעננגן אבר,
 פיהרטע יהושע לאנגע צייט קריג.
 (יט) עם וואר קיינע שטאט, דיא זיך
 דען קינדן ישראל פרידליך ערגאב אוי,
 סער חוי, דער איינוואהנר פאן גבען,
 זאנסט האטען זיא איהנן אללעס, אים
 קאמפפע אבנגאמן. (כ) זא וואר עם
 אבר פאם עוויגן גפיגט, איהר הערץ
 צום קריגע ווידר ישראל אן צו אייפערן;
 דאמיט זיא קיינע שאהנונג ערהאלטן,
 זאנדרן אויסגטילגט ווערדן, וזיא דער
 עוויגע

אשר צוה יהוה את משה :
 (טו) ויקח יהושע את כל הארץ
 הזאת ההר ואת כל הגב ואת
 כל ארץ הגשן ואת השפלה
 ואת הערבה ואת הר ישראל
 ושפלה (ושפלהוק) : (יז) מן
 ההר החלק העלה שער ועד
 בעל גר בבקעת הלבנון תחת
 הר הרמון ואת כל מלכיהם
 לכד ויבם וימיתם : (יח) ימים
 רבים עשה יהושע את כל
 המלכים האלה מלחמה :
 (יט) לא יהיתה עיר אשר
 השלימה אל בני ישראל בלתי
 החוי שביגעו את הכל לקחו
 במלחמה : (כ) כי מאת יהוה

היתה לחוק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען
 החרימם לבלתי היות להם חנה כי למען השמידם כאשר

באור רש"י צוה

ביושע יעקב : (יז) כגל גד : מיטר גד : הסר
 החלק : טורא שיעיב מחליק עד כעל גד במלך
 המורח ולא הספיק לכבוש בחייו את כל המוצר עד
 הצטון : מוספות : (יח) ימים רבים עשה יהושע
 נגנותו ספר הכתוב שהיה מתכוין לראות את כבוש
 הארץ כדי להאריך ימיו לפי שאמר ואתה תנחילכה
 אותם במדבר תחומא :
 יב (א) אשר

(יז) ההר החלק, פירוש רש"י ורד"ק מענין
 ולאכזי איש חלק, כי לא הנמית דבר : ולאסר
 שהפכה הר שער : (יח) אח כל המלכים,
 לא כחמת מלכי האמכו אשר לכד פעם אחת :
 (כ) החנה, חניכה ורחמנות ;
 יב (א) אשר

מכלל יופי

ישראל, הר יעקב אבינו ששכן שם והוא נקרא ע"ש : ושפלה, שם ונכתב בה"א
 במקום ו"ו כה"א אהלה : (יז) החלק, כמו ואנכי איש חלק, כלומר שלא היו בו
 אילנות, וי"ח טורא פליגא, מענין יחלוק נחלה, כלומר שהיה נחלק חציו הנה וחציו
 הנה : בעל גר, כחרגו' מישור גר : (יט) אל בני ישראל, עם ב"י : (כ) החנה,
 ענין

יהושע יא יב

הרגום אשכנזי לב

צוה יהוה את משה: (כא) ויבא יהושע בעת ההיא ויכרת את הענקים מן ההר מן חברון מן דבר מן ענב ומכל הר יהודה ומכל הר ישראל עם עריהם החרימם יהושע: (כב) לא נותר ענקים בארץ בני ישראל רק בעזה בנת ובאשדוד נשארו: (כג) ויבן יהושע את כל הארץ ככל אשר דבר יהוה אל משה ויהנה יהושע לנהקה לישראל כמחלקתם לשבטיהם והארץ שקטה ממלחמה:

יב (א) ואלה ימלכי הארץ אשר הכו בני ישראל וירשו את ארצם בעבר הירדן מזרחה השמש מנחל ארנון עד החרמון וכל הערבה מזרחה: (ב) סיוחן מלך האמרי היושב בקישבון משל מערער אשר על שפת נחל ארנון ותוך הנחל ויחצי הגלעד ועד יבק

עוויגע משה גכאטן . (כא) אום דיוע צייט גינג יהושע הין , פֿרטילגטע דיא ענקים אויף דעם גבירגע , אין חברון , אין דביר , אין ענב אונד אויף דעם גביר גע יהודה , וויא אויך דיא אויף דעם גביר גע ישראל ; זאמט איהרן שטעטן האטע זיא יהושע פֿרטילגט , (כב) זא דאס קיין ענק מעהר אים לאנדע ישראל איב ריג בליב , צוואר אין עזה , גח אונד אין אשדוד בליבן נאך אייניגע : (כג) זא נאם יהושע דאז גאנצע לאנד איין , פֿעי ליג זא , וויא דער עוויגע משה פֿרשפראכן האטע , אונד גאב עס דען קינדרן ישרא צום ערבבעזיץ , אין אבטיילונגען נאך איהרן שטעטן , אונד דאז לאנד וואורדע ניכט מעהר פֿאם קריגע בעאונדוהיגט . יב (א) דיוע זינד דיא קעניגע , וועל כע ישרא גשלאגן , אונד איהר לאנד אין בויץ גנאמן האטע , יעגוייטס דעם ירדנ'ס , געגן זאנענאויפגאנג , נעמליך פֿאם באכע ארנון , ביז צום גבירגע חרמון , אונד דאז גאנצע געפילדע געגן מארגן : (ב) סיוחן קעניג פֿאן אמרי , דער צו חשכון גוואהנט , אונד רעגירט האטע : פֿאן ערוער אן , אים אופֿר דעם ארנונ'ס , אונד (דער שטאט) מיטן אים באכע , איבר דאז האלבע גלעד

על שפת נחל ארנון ותוך הנחל ויחצי הגלעד ועד יבק הנחל באור רש"י

יב (א) אשר הכו בני ישראל . כימי משה . (ב) מערוע כמזרח נבולו . ותוך הנחל , העיר בתוך הנחל , כ"ש להלן ואת העיר אשר בתוך הנחל מ ל ל יופי ענין חן : (כא) הר יהודה , נק' כן ע"ש סופו , כי קודם שלקחו אותו לא היה נק' כן : (כג) כמחלקתם כזו חלק : יב (כג) לנפת

יב (א) אשר הכו בני ישראל . כימי משה : (ב) ועד יבוק הנחל . שם גבול ארץ בני עמון סוף מזר ארץ בני עמון ומשם והלאה היו בני עמון ענין חן : (כא) הר יהודה , נק' כן ע"ש סופו , כי קודם שלקחו אותו לא היה נק' כן : (כג) כמחלקתם כזו חלק :